Oświadczenie złożone
przez senatora Kazimierza Kleinę
na 32. posiedzeniu Senatu
w dniu 9 kwietnia 2025 r.

Oświadczenie skierowane do prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska

Szanowny Panie Premierze!

Rozwój energetyki odnawialnej w Polsce jest strategicznym procesem poprawy bezpieczeństwa energetycznego Polski oraz procesów dekarbonizacji. Jednak od zeszłego roku wzrasta okres powszechnych wyłączeń farm fotowoltaicznych, i to w okresach największego nasłonecznienia.

Według informacji analityków rynku energetycznego tylko w marcu br. w ciągu 17 dni wystąpiło nierynkowe redysponowanie, czyli wyłączenia OZE. W porównaniu z lutym oznacza to niemal 6-krotny wzrost. Największe okresowe ograniczenie miało miejsce w niedzielę 23 marca w godzinach 13.45–14.30 i wyniosło 2356,40 MW (wobec 1078,12 MW w lutym). Tego samego dnia miało miejsce największe dobowe ograniczenie w dostarczeniu energii do sieci z OZE – było to łącznie 18 247,3 MWh (przy założeniu pełnego wykorzystania mocy zainstalowanej źródła w danej godzinie), z czego:

— 57,1% wolumenu przypadło na źródła PV,

— 42,9% wolumenu przypadło na źródła wiatrowe.

Wziąwszy pod uwagę powody redysponowania, czyli wyłączeń, należy powiedzieć, że 99,47% mocy zostało ograniczonych na skutek występowania problemów bilansowych. Łącznie ograniczenie w produkcji energii elektrycznej ze źródeł OZE w marcu dotyczyło aż 422 15-minutowych czasookresów, w których PSE ograniczało moce mogące wyprodukować ponad 92 351 MWh energii elektrycznej, z czego:

— redysponowanie w wyniku problemów bilansowych to 92 254,3 MWh (99,90%),

— redysponowanie w wyniku ograniczeń sieciowych to 96,53 MWh (0,10%).

Podział energii niedostarczonej z uwagi na rodzaj źródła przedstawia się następująco:

— instalacje PV: 72 434 MWh (78,43%),

— farmy wiatrowe: 19 917 MWh (21,57%).

W porównaniu z lutym ilość energii niedostarczonej wzrosła ponad 18-krotnie.

Pragnę poprosić o następujące informacje.

1. Czy stosowne instytucje, jak URE oraz Ministerstwo Klimatu, PSE i Ministerstwo Aktywów Państwowych, mogą potwierdzić dane analityczne, które są prezentowane w mediach społecznościowych, w zakresie występowania zjawiska nierynkowego redysponowania mocy w przypadku poszczególnych operatorów, w podziale na źródła energetyczne oraz miesiące, za lata 2023–2025 (do marca 2025 r.)?

2. Czy operatorzy dopełnili obowiązku za lata poprzednie oraz za bieżący rok w zakresie strategii elastyczności? Operatorzy systemów dystrybucyjnych posiadający powyżej 100 tysięcy odbiorców (OSDp) zobowiązani są bowiem do uwzględniania usług elastyczności w swoich planach rozwoju sieci. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi usług elastyczności opublikowanymi przez URE w 2023 r. OSDp muszą opracować strategie rozwoju usług elastyczności. Strategie te mają być częścią planu rozwoju sieci dystrybucyjnej (PRSD), a termin ich złożenia to 30 kwietnia 2025 r., jako element nowego cyklu planistycznego.

3. Jak przedstawia się aktualnie w Polsce wdrożenie dyrektywy (UE) 2019/944?

4. Czy operatorzy systemów elektroenergetycznych spełnili obowiązek przedłożenia do 1 marca sprawozdania dotyczącego redysponowania za rok poprzedni? Proszę o informację w tym zakresie.

5. Jakie wytyczne w zakresie polityki właścicielskiej przyjmuje Ministerstwo Aktywów Państwowych względem podległych firm energetycznych, które posiadają w swojej strukturze operatorów systemów elektroenergetycznych?

6. Czy w przyznanym przez BGK finansowaniu dla operatorów sieci elektroenergetycznych uwzględniono nakłady na cyfryzację oraz wprowadzenie usług elastyczności? Czy BGK, nadzorując wydatkowanie środków, przyjął kryterium minimalizowania wyłączeń?

7. Ponieważ państwo polskie prowadziło dotację instalacji PV, w tym wraz z domowymi magazynami, proszę o następujące informacje.

a. Proszę o ocenę alokacji środków pomocowych na projekty przydomowych instalacji PV – jaka jest realna korzyść ekonomiczna dla państwa i obywatela z takiego projektu przy jednoczesnym wyłączaniu tych instalacji?

b. Ile instytucje państwa, jak PSE, i operatorzy ponieśli kosztów na opłaty dla prosumentów w latach 2022–2025 z tytułu wyłączenia instalacji PV – redysponowania nierynkowego? Proszę o podanie konkretnej wielkości zagregowanej na poziomie kraju oraz dla poszczególnych podmiotów w rozbiciu na lata.

8. Proszę o przedstawienie krajowej strategii prewencji przeciw wyłączaniu – nierynkowemu redysponowaniu mocy. Kto jest odpowiedzialny w Polsce za przygotowanie takiej strategii oraz wdrażanie planu naprawczego w związku z trudną sytuacją, w jakiej obecnie znajduje się Polska?

Panie Premierze, jestem bardzo zaniepokojony tą sytuacją, gdyż tak wielu Polaków, którzy zainwestowali, korzystając często z programu wsparcia ze środków publicznych, dziś zmaga się wysokimi opłatami za energię, ale i powszechnym wyłączaniem instalacji w dniach największego nasłonecznienia. Jest to proces niezrozumiały i źle świadczy o poziomie przygotowania zarówno operatora krajowego, PSE, jak i regionalnych operatorów. W Polsce wielkość mocy zainstalowanej na dachach domów jest równa mocy niemal 3 elektrowni „Bełchatów". Ten potencjał nie tworzy ruchu prosumentów wspierających z entuzjazmem transformację energetyczną. Jest to ruch zawiedzionych Polaków, którzy dali się nabrać na obiecanki tańszej energii z domowej instalacji.

Kazimierz Kleina